

Zpravodaj hlubočepské farnosti

Nové varhany

pro kostel Krista Spasitele na Barrandově

Radostná zpráva!

V našem kostele se rozezněly nové píšťalové varhany.

květen 2023

Dispozice varhan

Varhany vyrobili ve své dílně v Krásných Loučkách u Krnova varhanáři Jaromír Kánský a Josef Brachtl s dalšími spolupracovníky. Koncepce nástroje vychází z romantických francouzských nástrojů. Inspiraci si bere zejména v nástrojích stavitele Aristide Cavallé-Coll. Varhany mají dva manuály v rozsahu C až a3, pedál v rozsahu C až f1 a celkem 40 rejstříků.

I. Manuál - Grand Orgue:

Bourdon 16', Bourdon 8', Violoncelle 8', Montre 8', Flute harmonique 8', Prestant 4', Flute octaviante 4', Quinte 2 2/3', Doublette 2', Plein-Jeu V, Cornet V od g0, Basson 16', Trompette 8', Clairon 4'.

II. Manuál - Récit:

Cor de nuit 8', Unda Maris 8' od c0, Viole de Gambe 8', Voix céleste 8' od c0, Diapason 8', Flute traversiere 8', Flute octaviante 4', Flute douce 4', Nazard 2 2/3', Octavin 2', Tierce 1 3/5', Larigot 1 1/3', Piccolo 1', Trompette harmonique 8', Basson-Hautbois 8', Voix humaine 8', Echo Cornet (Nazard+Octavin+Tierce), Carillon (Nazard+Octavin+Larigot+Piccolo).

Pedál:

Violon basse 16', Soubasse 16', Bourdon 16', Grand Flute 8', Violoncelle 8', Bourdon 8', Flute 4', Bombarde 16', Trompette 8', Clairon 4'.

Spojky: I / P, II / P, II / I, II / I 16'.

Tremolo II. manuál.

Celý nástroj je umístěn do žaluziové skříně, Récit má ještě vlastní žaluzii.

Rejstříkové crescendo. Paměťové zařízení SETZER.

Varhany mají rovnoměrnou temperaturu (ladění). Výška ladění je 440 Hz při teplotě 18°C.

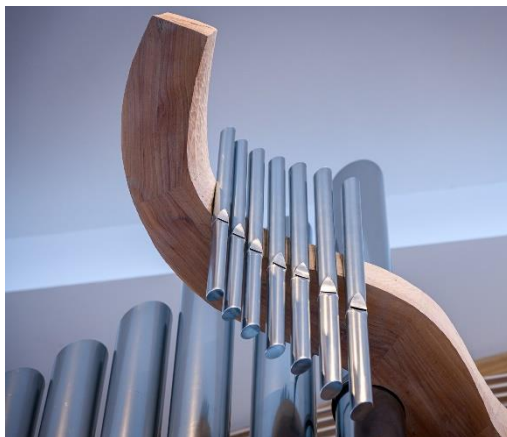
Hrací traktura je mechanická. Rejstříková traktura je elektrická.

Varhany mají 2265 píšťal. Kovové píšťaly jsou z varhanního kovu, to je slitina především cínu a olova. Píšťaly na Barrandově jsou s obsahem cínu 30, 40, 50 a 70 %. Dřevěné píšťaly jsou ze smrkového a dubového dřeva. Ze dřeva je mnoho dalších částí varhan. Především hrací stůl, skříň s prospektem, většina technických částí. Pro Barrandov je použit smrk, dub, jasan, americký ořech, eben, olše, bříza, okoume/santal. Například korpus hracího stolu varhan je z jasanu, černé klávesy z ebenu, táhla rejstříků z amerického ořechu. Bílé klávesy jsou potaženy larinimem, což je slisovaná kostní moučka. Štítky na táhlech rejstříků jsou porcelánové, pult na noty je skleněný, zásuvky ve vzdušnicích jsou z pertinaxu. Dalším důležitým materiálem, především pro měchy, je kůže. Varhany mají pět měchů.

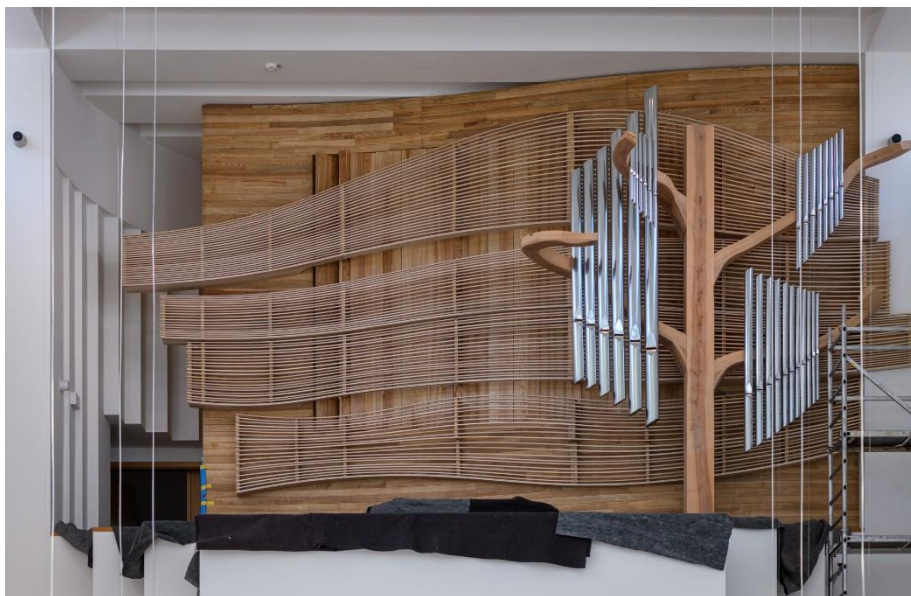
Životnost varhan při řádné údržbě se předpokládá několik staletí.

Tento nástroj bude významně uplatněn v liturgii celého církevního roku a zároveň nabídne koncertní využití pro kompletní varhanní literaturu a improvizaci.

Prospekt varhan

Autory výtvarného návrhu varhanní skříně jsou varhanář Jaromír Kánský a sochař Petr Váňa.

Z vyjádření varhanáře Jaromíra Kánského

Po několika konzultacích navrhl Petr Váňa jednoduchou varhanní skříň s instalací sochy. Ta je tvořena z pískal. Socha má znázorňovat strom života v Ráji. Strom je vytvořen z olšového dřeva a je vysoký téměř 5 metrů. Na větvích „vyrůstají“ kovové prospektové pískaly v symbolice rajských plodů.

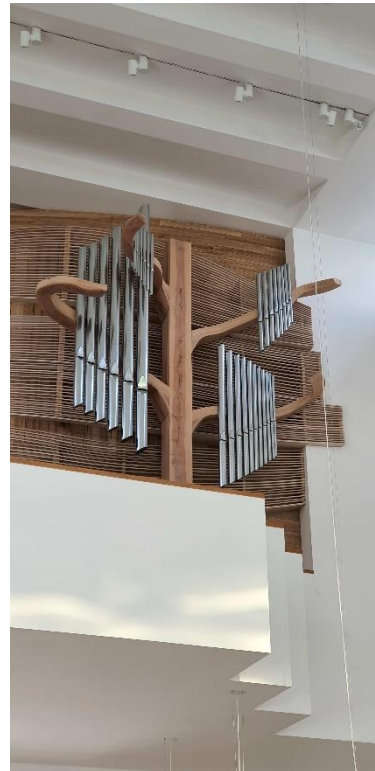
Korpus varhanní skříňe je hranolovitě konstrukce. Před korpusem se nacházejí „krajinné pásy“ zhotovené z jasanového dřeva. Za pásy jsou žaluzie, které bude varhaník ovládat z hracího stolu. Při zavřených žaluziích korpus pásů tvoří vrásnění „krajiny“. Při otevřených žaluziích je vidět do pískaliště nástroje, v popředí stojí mohutné cínové pískaly rejstříku Montre 8'. Objevuje se tak druhý prospekt a jiná tvář nástroje. Zde může být malá reminiscence na

staré nástroje s uzavíratelným prospektem po dobu liturgického adventu a postu. Vnitřní část pískaliště je slabě osvětlena v barvě andělů vitrážového okna kostela.

Korpus hracího stolu varhan respektuje materiál, hmotu a strukturu „pásů krajiny“. Je z jasanového dřeva.

Z vyjádření sochaře Petra Váni

„Představuji si napětí prostoru nového kostela a tón, který tímto prostorem prochází. Tón má svůj začátek v místě vzniku a dojde až do místa oltáře, kde se spojí s liturgií. Liturgie a hudba jsou spojeny. Je zde určité plynutí – putování tónu. Z prvotního k přítomnému. Proto

vnímám varhany jako prvotní krajinu. Doslova geologii jednotlivých vrstev a vlnění desek. Krajinu počátku, kde vznikají tóny. Uprostřed této krajiny je strom. Strom z Ráje. Žije zvukem. Strom života. V presbytáři je socha Krista vytvořená z olšového dřeva. Budou se přes celý prostor kostela doplňovat. Cesta prostorem od prvotní krajiny až do místa zpřítomnění u sochy Krista, v centru kostela, na oltáři, bude provázána hrou světla. Zástupem postav andělů, kteří na vitrážích jsou v opakujících se liniích a směřují od varhan k presbytáři. Tak jako hudba.

Průběh stavby varhan

O stavbě kostela na Barrandově se začalo jednat v roce 2011. Ve Zlíchovské farnosti jsme společně s Arcibiskupstvím pražským postupně připravovali zadání pro stavbu kostela.

Hned od začátku se dbalo o to, aby nový kostel měl kvalitní akustiku potřebnou pro varhany a aby měl dostatečně velký kůr s dostatečnou nosností. To bylo také v zadání při oslovování architektů k návrhu kostela. Pro varhany počítat s půdorysnou plochou až 20 m², výškou 6 m, hmotností 8,5 t.

Každé varhany jsou ojedinělým dílem. Varhany jsou nástroj složitý, je mnoho variant především zvukových, technických, velikostních, důležitý je i účel, ke kterému budou především sloužit. Nejlepší je, když jsou navrženy a postaveny pro konkrétní prostor. Společně s organologem Pražské arcidiecéze Štěpánem Svobodou jsme

objížděli především nové varhany a varhanářské dílny v Čechách a na Moravě. Vytvořili jsme podrobné zadání pro barrandovské varhany.

Z koncepce zadání:

Nové pišťalové varhany v kostele Krista Spasitele by měly být přirozeně esteticky zakomponovány do prostoru interiéru kostela jak zvukově, tak architektonicky, velikost a dispozice nového nástroje bude vhodně navržena především vzhledem k využití nástroje pro doprovod katolické liturgie – to znamená doprovod lidového zpěvu, doprovod zpěvu kantora a sólových zpěváků, hra se sborem včetně orchestru, hra s různými nástroji a s orchestrem, improvizace i hraní literatury. Současně je také třeba uvažovat s využitím nástroje ke koncertním účelům. Očekáváme citlivý přístup, moderní řešení nástroje, interiérové ztvárnění korespondující s prostorem kostela Krista Spasitele.“

S varhanáři jsme začali jednat v roce 2017. Vybrali jsme varhanáře Jaromíra Kánského a Josefa Brachtla. Návrh nových varhan jsme ještě řadu měsíců podrobně doladřovali. Upřesňovali jsme i požadavky na stavbu kostela, například pro varhany potřebná elektroinstalace. Ohledně prospektu a varhaní skříně jsme oslovili pana sochaře Petra Váňu, který společně s panem Kánským varhanní skřín a prospekt navrhli.

Připravovali jsme smlouvu na výrobu nových varhan. Vše se také muselo projednat s Arcibiskupstvím pražským. S podepsáním smlouvy s varhanáři na stavbu varhan jsme čekali na podepsání smlouvy na stavbu kostela a na termíny dostavby kostela. Varhany jsme požadovali zhruba rok až dva roky po dostavbě kostela, z důvodu vysychání novostavby, mnoho částí varhan je ze dřeva a vlhkost novostavby by byla na závadu.

Harmonogram stavby

- Smlouva na výrobu varhan byla podepsána v únoru 2019. Účastníky smlouvy jsou farnost (objednatel), varhanáři (zhotovitel) a Arcibiskupství pražské. Osoba pověřená vedením projektu Pavel Čížek, osoba oprávněná jednat za objednatele ve věcech technických Štěpán Svoboda, organolog Arcibiskupství pražského.
- V únoru 2019 zahájili varhanáři výrobu varhan. Připravovali projekt technického řešení, začali vyrábět píšťaly a další části varhan.
- V květnu 2019 varhanáři představili návrh varhanní skříně a prospektu. V prosinci 2019 byl hotov model varhan, který byl půl roku vystaven v kostele na Zlíchově.

- Během stavby jsme s organologem uskutečnili hodně kontrolních dnů v dílně varhanářů a při montáži v kostele. Průběžně jsme řešili mnoho různých problémů a upřesnění nástroje.
- V lednu 2022 se přímo v kostele prováděly akustické zkoušky. Varhanáři přivezli několik píšťal budoucích varhan. Zkoušela se akustika v prázdném a plném kostele.

- V srpnu 2022 byla zahájena výroba sochy stromu života. Kováři vytvořili nosnou konstrukci stromu, truhláři prováděli obložení dřevem, varhanáři dodali ozdobné píšťaly, pan sochař provedl vytesání stromu a montáž ozdobných píšťal na větve stromu.
- V lednu 2023 varhanáři dokončili stavbu varhan ve své dílně. Od konce ledna varhany postupně přiváželi do kostela na Barrandov.

- Stavbu na kůru zahájili v pondělí 13. února 2023. V dubnu započali s finální intonací a laděním píšťal.
- Celková hmotnost varhan včetně prospektu je 7,3 t.
- Závěrečné odzkoušení a kolaudace varhan květen a červen 2023.

- **Slavnostní žehnání a inaugurační koncert**

Varhany požehnal Mons. Zdenek Wasserbauer při mši svaté o 7. neděli velikonoční 21. května 2023 v 10:30 hod. Následně v úterý 23. května ve 20:00 hod. proběhl inaugurační koncert. Zahrál koncertní varhaník a profesor HAMU Pavel Černý, který nám také pomáhal při návrhu dispozice a zvukové podoby našich nových varhan. Při koncertu zazněly především skladby francouzských mistrů. Originální byla skladba s doprovodem bicích nástrojů od Pierre Cochereau, varhaníka z katedrály Notre-Dame v Paříži.

S Božím požehnáním se dílo podařilo a varhany slouží k Boží oslavě a posvěcení věřících, k povznesení mysli k Bohu. Pro důstojné slavení liturgie jsou nutné kvalitní varhany. Varhanní hudba je součástí liturgie. Krásné varhany patří do našich chrámů.

*Pavel Čížek,
barrandovský varhaník, poprvé
rozeznívá nové varhany při
liturgii 21. 5. 2023*

Z obřadu žehnání varhan

Hrou na varhany se stává slavení bohoslužby slavnostnější a krásnější. Úkolem posvátné hudby je oslavovat Boha a povznášet k němu mysl člověka. Hlas varhan připomíná, že máme s vděčností zpívat Bohu z celého srdce žalmy, chvalozpěvy a duchovní písně. To znamená správně žít, ochotně konat Boží vůli a vzájemnou láskou naplňovat Boží zákon.

Žehnací modlitba

Bože, ty jsi odvěká a věčně nová krása, tvá moudrost řídí vesmír a krásné je všechno, co jsi stvořil; tebe chválí andělské sbory, vždy poslušné tvých příkazů; tebe velebí celý hvězdný svět, zachovávající tebou stanovený řád; o tvé svatosti všichni vykoupení společně vydávají svědectví a srdcem, ústy i celým svým životem tě radostně oslavují. Také my, tvůj svatý lid, připojujeme své hlasy k tomuto společnému chvalozpěvu; aby však náš zpěv stoupal k tobě způsobem co nejdůstojnějším, požehnej tyto varhany, za jejichž doprovod ti chceme zpívat své prosby a chvály. Prosíme o to skrze Krista, našeho Pána. Amen.

foto©Jakub Šerých
Člověk a víra.cz

